

บทที่ 1

บทนำ

สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของไทย สามารถหารายได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดกระป๋องและอื่น ๆ ในปี 2531 ถึงกว่า 5,000 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ของสับปะรดได้แก่ สับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด สับปะรดแช่แข็ง และสับปะรดคอนแท็งเป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตสับปะรดสดและส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดเป็นอันดับ 1 ของโลก ผลผลิตสับปะรดทั้งหมดส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 40 ใช้บริโภคสดภายในประเทศ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 60 ส่งป้อนโรงงานอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์สับปะรด ดังกล่าว

สถานการณ์การผลิต

การผลิตสับปะรดของไทยมีประสบการณ์ทางการผลิตที่มั่นคงแน่นอน ทั้งนี้เพราะสภาพดิน ฟ้า อากาศและราคาสับปะรดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตสับปะรดโดยตรง กล่าวคือพื้นที่ปลูกสับปะรดส่วนใหญ่อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝน เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดจะรอจนฝนตกลงมา สับปะรดจะเจริญเติบโตพร้อม ๆ กันมีขนาดใกล้เคียงกัน ธรรมชาติของสับปะรดจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดในเดือนเมษายน มากถึงร้อยละ 60 ของผลผลิตทั้งหมด และร้อยละ 20-25 จะออกในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ นอกจากนั้นร้อยละ 15-20 จะกระจายออกในเดือนต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผลผลิตจึงมักจะผันผวนราคาตกในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ส่วนราคาราคานั้นถ้าในปีใดเกิดสภาวะฝนแล้งมีผลผลิตน้อยราคาราคาจะสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้นอีก และก็จะประสบปัญหาผลผลิตล้นตลาดในปีต่อ ๆ ไปทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนจนต้องเลิกปลูกเป็นวงจรเช่นนี้ตลอดเวลากว่า 2-3 ปี เป็นปกติของการปลูกสับปะรดในเขตอาศัยน้ำฝน

ตั้งแต่ปี 2528/2529 เป็นต้นมาสถานะความต้องการของตลาดสับปะรดกระป๋องและผลึกกล้วยอื่น ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดมาล่าสุดคือในปี 2527/2528 สามารถส่งออกได้ 3,100 ล้านบาทเศษ ในปี 2528/2529 ส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 3,800 ล้านบาท และปี 2531/2532 ส่งออกได้ถึง 5,000 ล้านบาทเศษ ถึงแม้ความต้องการวัตถุดิบ คือสับปะรดเพื่อป้อนโรงงานจะมีสูงมาก แต่การผลิตก็ยังไม่เกิดความสมบูรณ์ เพราะสับปะรดไม่สามารถกระจายการผลิตได้สม่ำเสมอตลอดปี ในบางช่วงผลผลิตมีมาก สันตลาดและราคาคงต่ำ แต่บางช่วงผลผลิตน้อยไม่เพียงพอที่จะป้อนโรงงาน แหล่งปลูกสับปะรดที่สำคัญของประเทศในภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และราชบุรี ส่วนภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดระยอง ชลบุรี และตราด เนื่องจากพื้นฐานด้านการผลิตระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตกแตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อม เช่น ปริมาณน้ำฝน ความเสี่ยงของเกษตรกร กล่าวคือในภาคตะวันออก เกษตรกรและโรงงานมีสัมพันธภาพกันในเรื่องการผลิต จึงทำให้มีความมั่นใจในการผลิต เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตค่อนข้างดี ส่วนภาคตะวันตกสภาพน้ำฝนกระจายน้อยกว่าภาคตะวันออกและ เกษตรกรมีความเสี่ยงมาก เนื่องจากการปลูกสับปะรดมาช้านาน แต่มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นภายหลังความร่วมมือระหว่างโรงงานกับเกษตรกรยังไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เพราะวัตถุดิบอยู่ในปริมาณที่ค่อนข้างมาก เกษตรกรไม่สามารถขายสับปะรดให้โรงงานโดยตรงได้ต้องผ่านคนกลางหรือหัวคิวหรือหัวหน้าไรคว่ำ เกษตรกรจึงต้องเสี่ยงต่อการขาดทุนจึงควรที่จะต้องศึกษา เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและผลคอนเทนทั้งสองภาค ตลอดจนสถานการณ์การผลิต และการจำหน่ายสับปะรด อันเป็นปัญหาพื้นฐานของสับปะรดอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมสับปะรดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสับปะรด ระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลคอนเทนจากการลงทุนปลูกสับปะรด ระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตก
3. ศึกษาปัญหาที่เป็นผลกระทบของการปลูกสับปะรด เพื่อ เสนอแนะแนวทางการแก้ไข

ขอบเขตการศึกษา

1. จะหาการศึกษาและเก็บข้อมูลภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดชลบุรี ระยอง และตราด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และราชบุรี
2. จะศึกษาเฉพาะสับปะรดสด พันธุ์ปัตตาเวีย
3. จะศึกษาโดยแบ่งข้อมูลพื้นที่ทำการเพาะปลูก ออกเป็น 3 ขนาด
 - ขนาดเล็ก พื้นที่ปลูก ระหว่าง 5 - 20 ไร่ จำนวน 123 ตัวอย่าง
 - ขนาดกลาง พื้นที่ปลูก ระหว่าง 21 - 50 ไร่ จำนวน 62 ตัวอย่าง
 - ขนาดใหญ่ พื้นที่ปลูก ระหว่าง 51 - 100 ไร่ จำนวน 21 ตัวอย่าง
4. จะเก็บข้อมูลในปีการเพาะปลูก 2529-2532

ข้อสมมติฐาน

1. ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรดทั้งสองภาคนี้แตกต่างกัน
2. ต้นทุนการปลูกสับปะรดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างจากภาคตะวันออกเฉียงใต้

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลโดยออกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ เกษตรกรที่อยู่ ณ เขตสำรวจ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการผลิต ค่าใช้จ่ายในการผลิต ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตและจำหน่ายสับปะรด
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บข้อมูลการรายงาน การวิจัย พื้นที่การผลิตและการผลิต จากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานการเกษตรจังหวัด อ่างทอง และตำบล นอกจากนี้ยังได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการและเอกชน หนังสือ บทความ และ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์ต้นทุนการปลูกและการจำหน่าย สับปะรดต่อไร่ และต่อไร่รวม
3. วิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรด ตามวิธี
 - 3.1 งวดเวลาคืนทุน (Payback Period Method)
 - 3.2 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value Method)
 - 3.3 อัตราผลตอบแทนภายใน หรืออัตราผลตอบแทนที่แท้จริง (Internal Rate of Return Method)
4. วิเคราะห์และ เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรดระหว่างภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาถึงขั้นตอนในการผลิตสับปะรด ต้นทุนการปลูกสับปะรด ผลตอบแทนจากการผลิตสับปะรด คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนการลงทุนปลูกสับปะรด ในภาคตะวันออกและภาคตะวันตก
2. ทำให้ทราบถึงผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรดในภาคตะวันออกและภาคตะวันตก
3. เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะภาครัฐบาล เกษตรกร และโรงงานอุตสาหกรรมได้นำไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดราคารับซื้อที่เหมาะสมและปรับปรุงการปลูกสับปะรดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น